

3. Pylypenko, A.A. Pylypeko, S.M. and Pylypenko, D.R. (2011), «Capitalization and IPO as a strategic imperative of national entities and integrated corporate logistics systems», *Byznes Ynform*, vol. 3, pp. 132-134.
4. Novikov, D.T. and Novikov, F.D. (2009), «The nature of the strategic use of logistics in the service economy», *Vestnik rjazanskogo gosudarstvennogo universiteta im. S.A. Esenina*, vol. 25, pp. 127-138.
5. Tkachova, A.V. (2011), «The economic mechanism of logistic activity of metallurgical enterprises», *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=563> (Accessed 12 July 2016).
6. Benzenko, P.A. (2015), «Formation and development of regional logistics centers», *Vestnik Sibirskoj gosudarstvennoj avtomobil'no-dorozhnoj akademii*, vol. 2 (42), pp. 90-95.
7. Savchuk, K.I. «Integrated logistics in business management» [Online], available at: www.intkonf.org/savchuk-ki-integrovana-logistika-v-upravlinnya-pidpriemstvom (Accessed 12 July 2016).
8. Posylkina, O.V., and Khromykh, A.H (2012), «Specific aspects of pharmaceutical logistics», *Lohistyka: teoriia ta praktyka*, vol. 1(2), pp. 130–136.
9. Pilipenko, S.M. and Pilipenko, D.R. (2010), «Evaluation of corporate logistics systems competencies as the basis of their competitive positioning», *Biznes Inform*, vol. 3 (1), pp. 73–76.
10. Kuzmenko, Ju.G. Levina, A.B. and Shmidt, A.V. (2014), «The genesis and the current state of logistics integration into a globalized economy», *Vestnik Juzhno-Ural'skogo gosudarstvennogo universiteta. Serija: Jekonomika i menedzhment*, vol. 8, № 3, pp. 148-161.
11. Tan'kov, K.N. and Bahurecand, O.V. (2010), «Typology of production and supply chains in terms of cooperation intra», *Biznes-Inform*, vol. 8, pp. 61-65.
12. Ivanov, Yu.B. and Pylypenko, A.A. (2006), «Concept and ontology management integration enterprise development», *Ekonomika promyslovosti*, vol. 1, pp. 162-171.
13. Stepina, S.E. (2011), «Bases of formation of integrated logistics as an effective business management tool», *Vestnik Samarskogo gosudarstvennogo jekonomicheskogo universiteta*, vol. 2 (76), pp. 77-82.
14. Ivanova, M.I. (2014), «Establishing efficient logistic supply using the technique of operational management of inventory», *Ekonomika ta derzhava*, vol. 12, pp. 52-58.
15. Kurnosova-Yurkova, O.A. (2014), «Modern Information Technology in the system lohystycheskoho enterprises Tools», *Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu. Ser.: Ekonomika*, vol. 8 (1), № 22, pp. 73-83.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Іванова Марина Іллівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту виробничої сфери

Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»
пр. Д. Яворницького, 19, м. Дніпро, 49000, Україна
e-mail: ma_riva@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Іванова Марина Ільїнічна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту производственной сфери

Государственное ВУЗ «Национальный горный университет»
пр. Д. Яворницького, 19, г. Дніпро, 49000, Україна
e-mail: ma_riva@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Ivanova Marina Illivna, Ph.D. in Economical Science, Associate Professor, Department of Productive Sphere Management

State Higher Education Institution «National Mining University»
19, D. Yavornyts'koho prospekt, Dnipro, 49000, Ukraine
e-mail: ivanov_i_i@ukr.net

Рецензент:

Бардась Артем Володимирович, декан факультету менеджменту Державного ВНЗ «Національний гірничий університет», професор, д.е.н.

ІННОВАЦІЙНА ТА ТЕХНОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВ

Мельник Л.Ю.

У статті наведено основні характеристики інноваційної політики, як економічної категорії. З урахуванням розглянутих трактувань запропоновано власне визначення поняття «державна інноваційна політика». Розглянуто етапи становлення інноваційної політики. Узагальнено особливості інноваційної та технологічної політики окремих країн.

Інноваційний процес пов'язаний з широкими інтелектуальними аспектами обґрунтування і визначення основних його напрямів, моніторингом реалізації, прогнозами й обмеженнями у часі таких інструментів як програми й проекти, адаптованістю до викликів динамічної економіки, розвиток якої визначається інноваціями, особливо в період кризових явищ, а тому набуває значення інноваційна та технологічна політика.

У пропонованій статті зроблено спробу узагальнити теоретичні надбання щодо змісту категорій «державна інноваційна політика», дослідити теоретичні та стратегічні аспекти формування інноваційної та технологічної політики України та окремих держав.

З урахуванням розглянутих трактувань пропонується визначення: «державна інноваційна політика» – сукупність заходів державних органів влади спрямованих на формування, підтримку, активізацію та реалізацію інноваційного потенціалу країни, для створення інноваційного бізнес-середовища в якому інформація та знання стають основними факторами інноваційного розвитку держави.

Успіх держав, економічне зростання яких ґрунтується на впровадженні найновіших науково-технологічних досягнень та інтелектуальних здобутків, значною мірою визначається ефективністю державної підтримки та інституційним забезпеченням. Як показує досвід розвинених країн світу, вплив інноваційного фактору на економіку має здійснюватися шляхом узгодження інноваційної політики з науково-технологічною, бюджетно-фінансовою, грошово-кредитною та промисловою політикою та за умови досягнення єдності інтересів і встановлення збалансованих стосунків між суспільством, державою, владою, бізнесом та науковими інституціями в цій сфері.

На сьогодні беззаперечним є той факт, що кадровий потенціал сучасної української науки і освіти залишається поза межами активного державного впливу, орієнтованого на якісне відтворення, що вказує на загрозу не лише вдалій реалізації нової моделі розвитку економіки, але й збереженні мінімально необхідних інновацій світового рівня. Як результат, визначальною проблемою функціонування вітчизняної економіки є нерозуміння значимості технологічного імператива, який виступає як повинність держави пристосувати всі галузі господарювання до новітніх технологічних вимог сьогодення.

Базове значення в інноваційному розвитку України займає технологічний розвиток країни. Аналіз наукових досліджень дає підстави зробити висновок, що Україні все складніше стає залишатись на зовнішніх ринках з традиційною продукцією зокрема, через вплив таких факторів: енергоємність, технологічна відсталість (технологічний розвиток здійснюється за принципом «наздоганяючої модернізації»), тарифи на газ.

Удосконалення інноваційної політики у різних країнах відбувається за такими основними напрямками: покращення політики в галузі державних наукових досліджень; удосконалення політики комерціалізації та розвитку малих і середніх інноваційних компаній; технологічна політика; координація та оцінка інтегрованої інноваційної політики. Слід зазначити, що в Україні на даний момент інноваційної та технологічної політики як в концептуальному, так і в формально затвердженому вигляді у формі державного стратегічного документа немає.

Отже, для України необхідно усвідомити об'єктивність та неминучість цих явищ, а, вочевидь, процес динамічного економічного розвитку країни не можливий без мобілізації зусиль для досягнення ефективного руху української економіки по технологічній траєкторії еволюції людської цивілізації. Першочерговим завданням при цьому має стати об'єктивна економічна оцінка технологічного розвитку української економіки, що дозволить розробити і впровадити дієві інституційні, законодавчі та економічні заходи розвитку високотехнологічних галузей.

Ключові слова: інноваційна політика, технологічна політика, державна інноваційна політика, національна інноваційна система, економіка знань.

ИННОВАЦИОННАЯ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА ГОСУДАРСТВ

Мельник Л.Ю.

В статье приведены основные характеристики инновационной политики, как экономической категории. С учетом рассмотренных трактовок предложено собственное определение понятия «государственная инновационная политика». Рассмотрены этапы становления инновационной политики. Рассмотрены особенности инновационной и технологической политики отдельных стран.

Инновационный процесс связан с широкими интеллектуальными аспектами обоснования и определения основных его направлений, мониторингом реализации, прогнозами и ограничениями во времени таких инструментов как программы и проекты, адаптированность к вызовам динамичной экономики, развитие которой определяется инновациями, особенно в период кризисных явлений, а потому приобретает значение инновационная и технологическая политика.

В данной статье сделана попытка обобщить теоретические достижения по содержанию категорий «государственная инновационная политика», исследовать теоретические и стратегические аспекты формирования инновационной и технологической политики Украины и отдельных государств.

С учетом рассмотренных трактовок предлагается определение: «государственная инновационная политика» - совокупность мероприятий государственных органов власти направленных на формирование, поддержку, активизацию и реализацию инновационного потенциала страны, для

создания инновационной бизнес-среды, в которой информация и знания становятся основными факторами инновационного развития государства.

Успех государств, экономический рост которых основано на внедрении новейших научно-технологических достижений и интеллектуальных достижений, в значительной степени определяется эффективностью государственной поддержки и институциональным обеспечением. Как показывает опыт развитых стран мира, влияние инновационного фактора на экономику должно осуществляться путем согласования инновационной политики с научно-технологической, бюджетно-финансовой, денежно-кредитной и промышленной политикой и при условии достижения единства интересов и установления сбалансированных отношений между обществом, государством, властью, бизнесом и научными институтами в этой сфере.

На сегодняшний день бесспорным является тот факт, что кадровый потенциал современной украинской науки и образования остается вне активного государственного воздействия, ориентированного на качественное воспроизведение, что указывает на угрозу не только удачной реализации новой модели развития экономики, но и сохранении минимально необходимых инноваций мирового уровня. Как результат, определяющей проблемой функционирования отечественной экономики является непонимание значимости технологического императива, который выступает как повинность государства приспособить все отрасли хозяйства с новейшими технологическими требованиями современности.

Базовое значение в инновационном развитии Украины занимает технологическое развитие страны. Анализ научных исследований позволяет сделать вывод, что Украина все сложнее становится оставаться на внешних рынках с традиционной продукцией в частности, из-за влияния таких факторов: энергоемкость, технологическая отсталость (технологическое развитие осуществляется по принципу «догоняющей модернизации»), тарифы на газ.

Совершенствование инновационной политики в разных странах происходит по следующим основным направлениям: улучшение политики в области государственных научных исследований; совершенствование политики коммерциализации и развития малых и средних инновационных компаний; технологическая политика; координация и оценка интегрированной инновационной политики. Следует отметить, что в Украине на данный момент инновационной и технологической политики как в концептуальном, так и в формально утвержденном виде в форме государственного стратегического документа нет.

Итак, для Украины, процесс динамичного экономического развития страны невозможен без мобилизации усилий для достижения эффективного движения украинской экономики по технологической траектории эволюции человеческой цивилизации. Первоочередной задачей при этом должна стать объективная экономическая оценка технологического развития украинской экономики, что позволит разработать и внедрить действенные институциональные, законодательные и экономические меры развития высокотехнологичных отраслей.

Ключевые слова: инновационная политика, технологическая политика, государственная инновационная политика, национальная инновационная система, экономика знаний.

INNOVATION AND TECHNOLOGY POLICY STATES

Melnyk L.Yu.

The article presents the main characteristics of innovation policy, as an economic category. In light of the consideration of the interpretations proposed own definition of a «state innovation policy». The stages of formation of innovation policy. Summarizes the features of the innovative and technological policy in individual countries.

The innovation process involves a broad intellectual aspects of the study and identifying the main directions, monitoring implementation, expectations, and time constraints of such tools as programs and projects, adaptability to the challenges of a dynamic economy, the development of which is determined by innovation, especially in times of crisis, and therefore acquires the value of the innovation and technology policy.

In the present paper an attempt is made to generalize the theoretical domain on the contents of the categories «state innovation policy», to explore the theoretical and strategic aspects of formation of innovative and technological policy of Ukraine and States.

In light of the consideration of the interpretations of the proposed definition: «state innovation policy» – a set of measures of state authorities aimed at establishing, supporting, strengthening and implementation of the innovative capacity of the country to create innovative business environments in which information and knowledge become the main factors of innovative development of the state.

The success of States, whose economic growth is based on applying the latest scientific and technological achievements and intellectual achievement is largely determined by the efficiency of state support and institutional support. As the experience of developed countries, the influence of the innovative factor on the economy should be carried out by aligning innovation policy with scientific, technical, fiscal, monetary and industrial policy and subject to the achievement of unity of interests and the establishment of balanced relations between society, state, government, business and academic institutions in this field.

For today indisputable is the fact that the personnel potential of modern Ukrainian science and education remains out of active state influence, oriented on high-quality reproduction, which indicates a threat not only to

successful implementation of a new model of economic development, but also maintaining the minimum required innovations at the global level. As a result, the defining problem of the functioning of the domestic economy is not understanding the significance of the technological imperative, which is the duty of the state to accommodate all sectors of the economy to the latest technological requirements.

The base value in the innovative development of Ukraine is the technological development of the country. Analysis of research gives grounds to conclude that Ukraine is becoming increasingly difficult to remain in foreign markets with traditional products, particularly through the influence of the following factors: energy intensity, technological backwardness (the technological development is based on the principle of «catch-up modernization»), the tariffs for gas.

Improvement of innovation policy in different countries occurs in the following main directions: «state innovation policy» – a set of measures of state authorities aimed at establishing, supporting, strengthening and implementation of the innovative capacity of the country to create innovative business environments in which information and knowledge become the main factors of innovative development of the state.

The success of States, whose economic growth is based on applying the latest scientific and technological achievements and intellectual achievement is largely determined by the efficiency of state support and institutional support. As the experience of developed countries, the influence of the innovative factor on the economy should be carried out by aligning innovation policy with scientific, technical, fiscal, monetary and industrial policy and subject to the achievement of unity of interests and the establishment of balanced relations between society, state, government, business and academic institutions in this field.

For today indisputable is the fact that the personnel potential of modern Ukrainian science and education remains out of active state influence, oriented on high-quality reproduction, which indicates a threat not only to successful implementation of a new model of economic development, but also maintaining the minimum required innovations at the global level. As a result, the defining problem of the functioning of the domestic economy is not understanding the significance of the technological imperative, which is the duty of the state to accommodate all sectors of the economy to the latest technological requirements.

The base value in the innovative development of Ukraine is the technological development of the country. Analysis of research gives grounds to conclude that Ukraine is becoming increasingly difficult to remain in foreign markets with traditional products, particularly through the influence of the following factors: energy intensity, technological backwardness (the technological development is based on the principle of «catch-up modernization»), the tariffs for gas.

Improvement of innovation policy in different countries occurs in the following main directions: improved policy in the area of public research; improvement of policy of commercialization and development of small and medium-sized innovative companies; technology policy; coordination and evaluation of integrated innovation policy. It should be noted that in Ukraine at the moment in technology and innovation policy, both conceptually and formally approved in the form of state strategic document no.

Therefore, for Ukraine it is necessary to recognize the objectivity and inevitability of these phenomena, and, obviously, the process of dynamic economic development is not possible without the mobilization of efforts to achieve efficient movement of the Ukrainian economy in the technological trajectory of the evolution of human civilization. First priority should be to provide objective economic evaluation of technological development of the Ukrainian economy that will help to develop and implement effective institutional, legislative and economic measures the development of high-tech industries.

Keywords: innovation policy, technology policy, government innovation policy, national innovation system, knowledge economy.

Вступ. У сучасних умовах економічний розвиток держави неможливо уявити без інноваційного розвитку, особливо враховуючи негативний вплив на економіку країни світової економічної кризи. Адже становлення країни як високотехнологічної конкурентоспроможної держави має відбуватися паралельно з впровадженням новітніх конкурентоспроможних технологій. Сьогодні в Україні рівень інноваційної активності, впровадження інновацій та відтворення ринкового сегмента виробництва інноваційної продукції залишається недостатнім, щоб забезпечити інноваційний прорив національної економіки. За таких умов стрижнем сучасної української моделі конкурентоспроможності економіки має стати реалізація інноваційної моделі структурної перебудови економіки, а в подальшому – реалізація стратегії економіки знань [1].

Актуальність. Інноваційний процес пов'язаний з широкими інтелектуальними аспектами обґрунтування і визначення основних його напрямів, моніторингом реалізації, прогнозами й обмеженнями у часі таких інструментів як програми й проекти, адаптованістю до викликів динамічної економіки, розвиток якої визначається інноваціями, особливо в період кризових явищ, а тому набуває значення інноваційна та технологічна політика [2].

Дослідженню інноваційної та технологічної політики держави присвятили свої праці наступні вітчизняні вчені: Г.О. Андрощук, Ю.М. Бажал, А.С. Гальчинський, М.В. Гаман, В.М. Геєць, В. Семиноженко, Л.І. Федулова та інші.

Численність досліджень, наукових публікацій і доповідей підтверджують високий інтерес в суспільстві до проблем інноваційної та технологічної політики. Однак дослідження в цьому руслі не можна на сьогодні вважати вичерпаними, існує ще безліч питань, які потребують ґрунтовних наукових розробок та досліджень, що і зумовило мету і завдання цього дослідження.

Метою дослідження є з'ясування особливостей становлення інноваційної та технологічної політики, сутності категорії «державна інноваційна політика», розгляд основних особливостей інноваційної політики, як економічної категорії та узагальнення особливостей інноваційної та технологічної політики окремих країн.

Для досягнення мети були поставлені **наступні завдання**:

- з урахуванням розглянутих трактувань запропонувати власне визначення поняття «державна інноваційна політика»;
- вказати основні характеристики інноваційної політики, як економічної категорії;
- розглянути етапи становлення інноваційної політики;
- узагальнити особливості інноваційної та технологічної політики окремих країн.

Постановка завдання. У пропонованій статті зроблено спробу узагальнити теоретичні надбання щодо змісту категорії «державна інноваційна політика», дослідити теоретичні та стратегічні аспекти формування інноваційної та технологічної політики України та окремих держав.

Результати дослідження. Інноваційна політика – одна з головних сфер економічної політики, що означає для держави використання впливу на розвиток суспільно-економічних процесів підтримки і розвитку інновацій. Інноваційна політика входить до підходу щодо розвитку діяльності середовища, яке розглядається як national innovation systems (NIS) – національна інноваційна система (НІС). Дане поняття ввів Ч. Фрімен [3], який визначив NIS як «мережу інституцій, що співпрацюють в суспільному і приватному секторі, чії дії та інтеракції ініціюють імпорт, модифікації і дифузю нових технологій». Упродовж наступних двадцяти років поняття NIS і ставлення до неї еволюціонувало, проте завжди роблячи наголос на потребі аналізу середовища, що впливає на інноваційність компаній, зокрема інноваційну політику. Сьогодні щодо національної інноваційної системи загальнішим є використання підходу Ч. Едквіста, який пропонує відкритіше визначення NIS. Воно охоплює всі важливі чинники економічного, соціального, політичного, організаційного та інституційного значення, як і інші чинники, що впливають на розвиток, дифузю і використання інновацій. Це визначення також адаптовано в The Oxford Handbook of Innovations, водночас підкреслюючи значення локальних умов, поєднаних з процесом формування головних елементів, тобто організацій та інституцій. В цьому контексті передбачається, що інноваційна політика підтримуватиме й ініціюватиме дії, пов'язані з інноваційним управлінням в компаніях через різні інструменти, наприклад, консультування або навчання.

Державна інноваційна політика – система заходів органів держави, метою якої є створення умов для найкращого розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, підвищення конкурентоспроможності національної наукоємної продукції, розроблення й удосконалення нормативно-правової бази й розвиток інноваційного середовища [4].

На сьогодні поняття «інноваційна політика» має різні інтерпретації (табл. 1).

Таблиця 1. Тракткування поняття «інноваційна політика» різними авторами

Автор	Сутність поняття «інноваційна політика»
Бутирська І.В. [5]	сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності, на формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів. Її метою є формування в країні таких умов для діяльності суб'єктів господарювання, за яких вони були б зацікавлені і спроможні розробляти і виготовляти нові види продукції, впроваджувати сучасні наукомісткі, екологічно чисті технології та розширювати на цій основі свої ринки збуту
Лисюк В.М. [6]	включає систему заходів щодо стимулювання, управління, планування і контролю інноваційної діяльності у сфері науки, техніки і виробництва
Єлець О.П. [7]	це сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності, формування факторів активізації інноваційних процесів
Лебедева Л.В. [8]	система заходів органів держави, метою якої є створення умов для найкращого розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, підвищення конкурентоспроможності національної наукоємної продукції, розроблення й удосконалення нормативно-правової бази й розвиток інноваційного середовища
Федулова Л.І. [9]	нова сфера досліджень, яка необхідна для ефективного вирішення завдань інтенсифікації й прискореного розвитку інноваційної економіки, насамперед створення, освоєння й поширення різних типів нововведень

Аналіз структури і змісту поняття «інноваційна політика» дозволяє зробити такі висновки: трактування поняття, запропоновані різними авторами, не відповідають вимогам системності і комплексності; наявність великої кількості підходів до формулювання поняття. Тому з урахуванням розглянутих трактувань пропонується власне визначення, а саме: «*державна інноваційна політика*» – сукупність заходів державних органів влади спрямованих на формування, підтримку, активізацію та реалізацію інноваційного потенціалу країни, для створення інноваційного бізнес-середовища в якому інформація та знання стають основними факторами інноваційного розвитку держави.

Під час теоретичного аналізу даного наукового феномену особливого значення набуває розуміння ключових термінів і понять, таких як: об'єкт, суб'єкт, предмет, мета, завдання. Основні характеристики інноваційної політики, як економічної категорії наведені на рис. 1.

Рисунок 1. Інноваційна політика як економічна категорія.

Враховуючи еволюцію розбудови економіки у світі, Федулова Л.І. [9], виділяє три етапи становлення інноваційної політики:

Перший етап: 80-ті роки ХХ ст. – підтримка інновацій за окремими напрямками, зокрема: стимулювання НДДКР у компаніях; розширення фінансування інновацій; стимулювання інноваційної діяльності й поліпшення інноваційного менеджменту в малих і середніх фірмах; стимулювання кооперації між дослідними центрами, університетами й компаніями.

Другий етап: 90-ті роки ХХ ст. – інноваційна політика як комплекс наукової, промислової та регіональної політики, метою якої було створення інноваційного середовища. Серед нових механізмів інноваційної політики з'явилися такі: створення інноваційних кластерів; стимулювання організації нових інноваційних компаній; спрощення адміністративної й нормативної бази функціонування інноваційних компаній; використання податкових та інших непрямих методів стимулювання інновацій і дослідження; проведення інформаційних кампаній щодо ролі інновацій в економіці, у тому числі й для широкої громадськості.

Кластерний розвиток, як фактор підвищення національної та регіональної конкурентоспроможності, є характерною й визначальною ознакою даного етапу. Так, кластером, який отримав найбільший прибуток і досяг світового успіху, став фінський кластер з інформаційних та комунікаційних технологій. Після впровадження інноваційної стратегії на його основі, він став найбільш важливим отримувачем державного фінансування на НДДКР. Групування відбулося навколо компанії Nokia, гіганта телекомунікаційного обладнання, який займав близько 40% світового ринку мобільних телефонів. Успіх кластеру став можливим через розумну сегментацію ринку мобільних комунікаційних систем. Іншим важливим гравцем фінського кластеру ІКТ став Linux, розвинена комп'ютерна операційна система, яка останнім часом рекламувалася як потенційний конкурент компанії Microsoft.

Третій етап: початок ХХІ ст. Основними тенденціями визначено: системний підхід до формування інноваційної політики; посилення взаємодоповненості наднаціональної, національної й регіональної інноваційної політики; нові форми партнерства та підприємницького сектора; нова роль держави як стимулятора інновацій у зв'язку з процесами глобалізації. Посилюється значення віртуальних співтовариств та їх взаємодії в інноваційній діяльності. В умовах постіндустріального суспільства особлива увага приділяється створенню науково-виробничих ланцюжків, де бізнес заявляє про свої потреби в нових технологіях; наука виконує необхідні НДДКР; держава створює інфраструктуру, регламентує правила взаємодії, знижує фінансові й частково комерційні ризики. Основними завданнями інноваційної політики стає зосередження на методології виявлення, відбору, оцінювання технологій і передбачення технологічних наслідків, встановлення пріоритетів у розв'язанні економічних, екологічних і соціальних проблем, єдності й координації дій механізму інноваційно-технологічного розвитку [10].

Загалом, в економічній літературі виокремлюють такі методи державного регулювання інноваційних процесів, з них прямі методи:

- *Державні цільові програми* забезпечують фінансування інновацій у пріоритетних галузях економіки, що визначає держава;
- *Адміністративне регулювання* передбачає пряме дотаційне фінансування, що надається відповідно до чинного законодавства;

- *Контрактне фінансування* – система договорів між замовниками та підрядниками, де держава виступає замовником та споживачем науково-дослідних розробок, а виконавцями суб'єкти господарювання. У договорі чітко визначаються строки завершення робіт, розподіл завдань та матеріальної винагороди між виконавцями, а також взаємні зобов'язання й економічні санкції. США активно використовують даний метод фінансування забезпечуючи 77% федеральних витрат на НДДКР [4].

Уряд США для підтримки інноваційних підприємств, активно використовує програми державно-приватного партнерства у сфері інноваційних розробок та виробництва. Вдалим прикладом може слугувати *Small Business Innovation Research Program (SBIR)* – (діє з 1982 року) програма підтримки малих інноваційних підприємств (рис. 2) [4].

Перевагами програми SBIR є такі:

- надання допомоги малим компаніям у суспільно корисних сферах та, як правило, економічно не вигідних, як то, охорона здоров'я та навколишнього середовища, безпека, енергозбереження та використання альтернативних джерел енергії;

- не має бюджету, не потребує додаткових фінансових вкладень, і тому незалежна від проблем бюджетного дефіциту;

- є децентралізованою щодо уряду. Вона є власністю абсолютно різних за розмірами і завданнями установ, а саме: Міністерства оборони, Міністерства охорони здоров'я і соціальних служб, Національного управління з аеронавтики і дослідження космічного простору, Міністерства енергетики та ін.

З моменту свого створення в 1982 році, програма досягла значення у 2 млрд. дол. на рік прибутку, включає в себе одинадцять федеральних агентств, які відраховують 2,5% свого бюджету на наукові дослідження до бюджету SBIR.

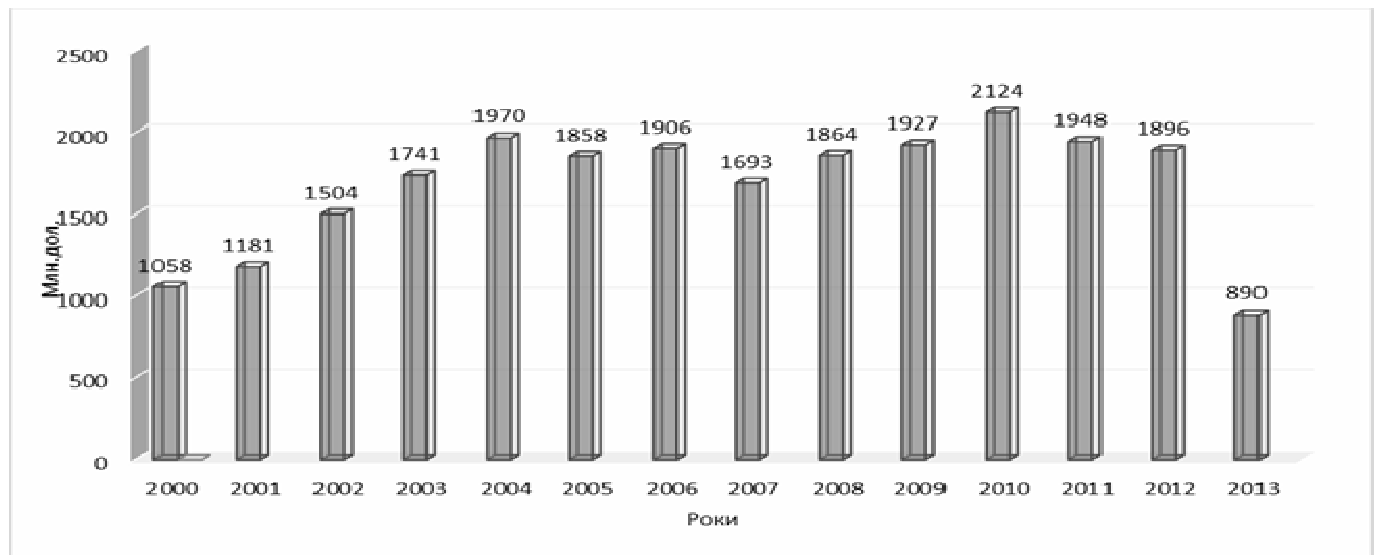

Рисунок 2. Фінансування програми SBIR [11].

Основними напрямками державної інноваційної політики країн Європейського Союзу щодо підтримки інноваційних підприємств є: усунення бюрократичних перепон для започаткування бізнесу; надання прямої фінансової підтримки; полегшення доступу до джерел фінансування; зменшення податкового тягаря; підготовка кваліфікованих кадрів для потреб бізнесу.

Країни з розвинутою економікою ще у 70-80-ті роки ХХ століття усвідомили необхідність встановлення пріоритетів науково-технічного розвитку, коли стало очевидним те, що високих темпів економічного зростання і підвищення конкурентоспроможності можна досягти тільки шляхом апробації у виробництво найновіших досягнень науки, техніки і технологій [12]. Зокрема, у США у 1976 р. було прийнято закон про принципи і пріоритети національної науково-технічної політики, згідно з яким обов'язковою умовою фінансування наукових досліджень є їх відповідність державним пріоритетам [13]. В Японії у 1992 р. відповідно до затверджених «Основ науково-технічної політики» було визначено пріоритетні напрямки науково-технічної діяльності. У Великобританії прогнози розвитку наукової сфери почали досліджувати наприкінці 1980-х років, і, як наслідок, було сформовано державну програму Форсайт, яка допомагає прогнозувати перспективні напрямки розвитку науки, техніки та технології [14]. З 1984 р. в Європейському союзі склалися Рамкові програми з наукових досліджень і технологічного розвитку, в яких задекларовані ключові пріоритети науково-технологічних зрушень та визначено розмір їх фінансової підтримки [15]. В Україні ідея необхідності переходу до інноваційної економіки і розробка її технологічних пріоритетів стала явною лише останнім часом, хоча перший крок процесу формування цілей інноваційного економічного розвитку був здійснений у жовтні 1992 року. Щодо Росії, то ключові завдання становлення науки, науково-технологічної й інноваційної діяльності законодавчого забезпечення набули лише в 2002 році.

Успіх держав, економічне зростання яких ґрунтується на впровадженні найновіших науково-технологічних досягнень та інтелектуальних здобутків, значною мірою визначається ефективністю державної підтримки та інституційним забезпеченням. Як показує досвід розвинених країн світу, вплив інноваційного фактору на економіку має здійснюватися шляхом узгодження інноваційної політики з науково-технологічною, бюджетно-фінансовою, грошово-кредитною та промисловою політикою та за умови досягнення єдності інтересів і встановлення збалансованих стосунків між суспільством, державою, владою, бізнесом та науковими інституціями в цій сфері.

Створення інноваційної системи економіки, яка спирається на використання ринкових механізмів і активну науково-технологічну та інноваційну політику розпочалося уже більш ніж два десятиліття тому, що фактично так і не стало основою для розвитку галузей національного господарства, заснованих на знаннях.

Задля забезпечення основних засад реалізації економічного розвитку України за інноваційною моделлю була створена відповідна нормативно-правова база, що створила необхідне нормативне поле для провадження суб'єктами господарювання діяльності на засадах науково-технологічного та інноваційного розвитку. Крім того, державою визначено і закладено в стратегічних і програмних документах України соціально-економічні пріоритети технологічного розвитку національної економіки.

Перспективи суспільного розвитку України, закладені в законодавчих документах, пов'язуються з кардинальним підвищенням науково-технологічного рівня національного виробництва, нарощування інтелектуального потенціалу економіки, формуванням економічної системи, орієнтованої на інтенсивне створення та впровадження нових знань у виробничу діяльність. Проте, реальний стан речей такий, що з позицій інноваційного розвитку останні роки були втрачені. Тоді, коли більшість розвинених країн зробили інноваційний сектор економіки та високі технології рушійною силою свого економічного зростання, Україна стрімко відставала, витрачаючи ресурс колишніх здобутків у сфері технологій, при цьому, не створюючи нових [16].

З метою вирішення цієї системної проблеми визначимо ступінь відповідності НІС вимогам новітньої моделі розвитку, виявимо головні причини, що його гальмують, а також потенційні можливості щодо здійснення узгоджених системних змін у відповідності до технологічного імперативу соціально-економічних зрушень у країні. Тому, базуючись на емпіричних дослідженнях, визначені ключові проблеми в сфері вітчизняної науки та інноваційного поступу представлено на рис. 3.

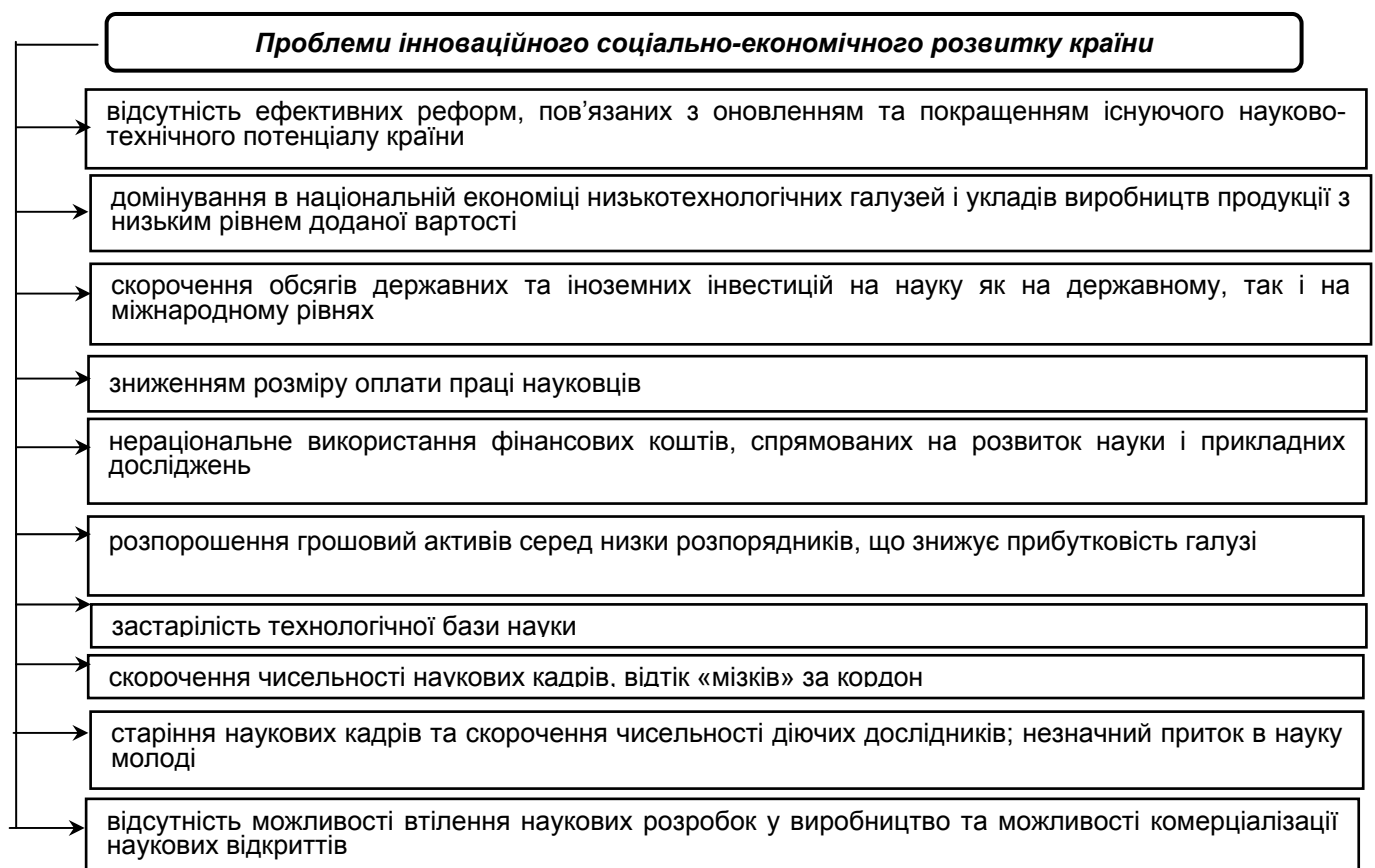

Рисунок 3. Проблеми наукового та інноваційного розвитку України

На сьогодні беззаперечним є той факт, що кадровий потенціал сучасної української науки і освіти залишається поза межами активного державного впливу, орієнтованого на якісне відтворення, що вказує на загрозу не лише вдалій реалізації нової моделі розвитку економіки, але й збереженні мінімально необхідних інновацій світового рівня.

Як результат, визначальною проблемою функціонування вітчизняної економіки є нерозуміння значимості технологічного імператива, який виступає як повинність держави пристосувати всі галузі господарювання до новітніх технологічних вимог сьогодення.

Базове значення в інноваційному розвитку України займає технологічний розвиток країни. Аналіз наукових досліджень дає підстави зробити висновок, що Україні все складніше стає залишатись на зовнішніх ринках з традиційною продукцією зокрема, через вплив таких факторів: енергоємність, технологічна відсталість (технологічний розвиток здійснюється за принципом «наздоганяючої модернізації»), тарифи на газ.

Як результат постійно знижується і технологічна схильність української економіки до адаптації та використання технологій для підняття ефективності та сприяння інноваціям.

Подолання негативних тенденцій у частині піднесення рівня інвестиційного клімату в Україні і забезпечення переходу на інноваційні засади розвитку, що має бути двигуном розвитку, який зумовить покращення її рейтингів як за складовими технічної готовності, так і за складовими підіндексу інновацій, з одного боку, збільшення витрат на науку і нові технології до рівня визнаного у світі оптимальним для країн, які є успішними у цьому відношенні (2,0–2,5% ВВП), а з іншого – змін як в організації науково-дослідної, так і дослідно-конструкторської діяльності. У рамках забезпечення випереджального технологічного розвитку державна інноваційна політика покликана вирішити такі завдання: [17]

- створення ділового клімату, що сприяє діяльності приватного сектора у сфері інновацій і підвищенню конкурентоспроможності;
 - заохочення розробки й комерціалізації новітніх технологій;
 - створення сучасної інфраструктури, необхідної для підтримки інноваційного процесу;
 - інтеграція оборонних і цивільних виробництв, що забезпечує економічне й ефективне вирішення завдань, що стоять перед ними, у сфері розробки й упровадження нових технологій, модернізації виробництв;
 - формування робочої сили, здатної брати участь у швидкозмінній і заснованій на знаннях економіці.
- Узагальнені особливості інноваційної та технологічної політики окремих країн наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Особливості реалізації інноваційної та технологічної політики окремих країн світу

Країна	Інноваційна політика	Технологічна політика
США	- ефективно поєднання державою функцій фінансування та координації; - стимулювання малого і середнього бізнесу для продукування та використання інновацій; - інноваційна політика розглядається як основний фактор, що суттєво підвищить конкурентоспроможність країни; - постійне генерування нових ідей і технологій, які дозволяють постійно модернізувати ведення бізнесу	- інвестування в створення технологій світового класу; - партнерство держави з приватним сектором у виробленні технологічної політики; - створення національної технологічної інфраструктури; - формування технологічних кластерів; - визначення критичних технологій; - багаторівневе прогнозування науково-технологічного розвитку
Великобританія	- особливе місце займає наука та промисловість; - державні та приватні інвестиції в інноваційну діяльність розглядаються як фактор досягнення економічного зростання та підвищення якості життя населення; - інноваційна політика є ефективним способом виходу з фінансової кризи	- використання державного замовлення; - одним із ключових інститутів у сфері НДДКР та інноваційної діяльності є наукові парки
Фінляндія	- визначна ролі держави в стимулюванні інновацій, суворому керівництві та відповідальності; - цілеспрямована підтримка конкуренції, відкритої економіки та вільної торгівлі	- фінансування науки і технологій вище критичного; - створення суспільного клімату підтримки освіти, науки і використання високих технологій в промисловості
Японія	- великий ступінь втручання держави в приватну діяльність; - неготовність підприємців до революційних експериментів; - нерозривне поєднання стратегії економічного розвитку країни з політикою розвитку науки, технологій та інноваційного виробництва; - організація ефективної співпраці всіх учасників процесу інноваційно-технологічного соціально-економічного розвитку; - увага приділяється стратегічному розвитку науки і техніки з метою забезпечення державного фінансування базових наукових досліджень	- роль інформаційних ресурсів для ефективної селекції технологій з врахуванням їхніх виробничих характеристик і перспектив комерціалізації на ринку; - формування технологічної інфраструктури, в якій особливе місце займає розвиток техніко-впроваджувальних зон у формі технополіса на базі провідних наукових організацій; - в основу програм Форсайта покладено метод Делфі, за яким кожні 5 р. розробляється технологічний прогноз на 30 років
Україна	- повноцінна, дієва політика підтримки розвитку інновацій досі не сформована; - державне стимулювання інноваційної діяльності носить скоріше декларативний характер; - місцеві органи самоврядування не мають чітких уявлень про механізми формування та реалізації інноваційних стратегій та програм	- технологічної політики як в концептуальному, так і в формально затвердженому вигляді у формі державного стратегічного документа немає; - відсутня стратегія технологічного розвитку, що негативно відображається на створенні проривних технологій і на конкурентоспроможності країни; - майже відсутній високотехнологічний компонент в економіці

Отже, удосконалення інноваційної політики у різних країнах відбувається за такими основними напрямками: покращення політики в галузі державних наукових досліджень; удосконалення політики комерціалізації та розвитку малих і середніх інноваційних компаній; технологічна політика; координація та оцінка інтегрованої інноваційної політики [18]. Слід зазначити, що в Україні на даний момент інноваційної та технологічної політики як в концептуальному, так і в формально затвердженому вигляді у формі державного стратегічного документа немає. Це пояснюється двома основними причинами, а саме:

по-перше, ресурсним спадком, який багато років дозволяв користуватися науково-технічним потенціалом, що не викликало необхідність у влади перейматися відтворенням нового технологічного базису – як основи для якісного зростання і забезпечення конкурентоспроможності і, звичайно, для цього не потрібна була технологічна політика;

по-друге, неврівноважені та непослідовні трансформаційні процеси в суспільстві, викликані як об'єктивними – відсутність досвіду, сучасних знань, ринкового мислення, адекватних ринкових інститутів, так і суб'єктивними причинами – правовий нігілізм, недостатня усвідомленість як державної влади усіх рівнів, так і деякої частини наукового співтовариства ролі технологічного фактора в економічному зростанні [19].

Як стверджує Федулова Л.І., найголовніша проблема України, що носить масовий характер – відсутність сучасних знань. І вона наводить думку наукового керівника Вищої школи економіки, відомого російського економіста Є. Ясіна, з якою не можна не погодитись: «У керівництва існує незвичайне відчуття, що якщо є гроші, то це все. Але це не так. Інноваційна економіка за гроші не купується. Це освіта. Це стан душі. Це вільні люди. Небажання виїхати. Або бажання прийти до нас і працювати, тому, що тут кращі умови. От це зробити набагато сутужніше» [19].

Тенденції розвитку світової економіки переконливо свідчать, що в Україні не може бути іншого шляху прогресу, ніж формування економіки, заснованої на знаннях, тобто економіки інтелектуально-інноваційного типу. Досвід розвинених країн світу, щодо формування інноваційно-технологічної політики, може бути корисним для України при формуванні власної НІС, а також мереж інноваційної інфраструктури.

Формула кризи інноваційного розвитку економіки, зазначає доктор економічних наук Б. Маліцький [20], вимагає вжиття сильних і продуманих державних заходів. Ключове значення належить тим, які здатні кардинальним чином змінити роль інновацій в економічному, соціальному і духовному розвитку країни. Тому найбільш важливими стратегічними напрямками змін рамкових умов є такі:

- 1) структурна перебудова економіки України;
- 2) подолання кризової економічної нерівності населення;
- 3) відновлення довіри населення до держави і влади;
- 4) адаптація інноваційної системи України до умов глобалізації і конкуренції, підвищення стійкості до викликів неоліберальної економіки;
- 5) переорієнтація системи продукування інновацій на ринковий попит споживача.

Отже, для України необхідно усвідомити об'єктивність та неминучість цих явищ, а, вочевидь, процес динамічного економічного розвитку країни не можливий без мобілізації зусиль для досягнення ефективного руху української економіки по технологічній траєкторії еволюції людської цивілізації. Першочерговим завданням при цьому має стати об'єктивна економічна оцінка технологічного розвитку української економіки, що дозволить розробити і впровадити дієві інституційні, законодавчі та економічні заходи розвитку високотехнологічних галузей.

Список використаних джерел

1. Бондарук Н.В. Державна політика розвитку інноваційного потенціалу регіонів України [Текст]: автореф. дис. докт. наук з держ. управл. 25.00.02 / Н.М. Бондарук.
2. Встановлення пріоритетів для інновацій та технологічного розвитку/ Аналіз досвіду ЄС та інших країн / текст підготовлений Кіммо Віл'ямаа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.modeemi.fi/~flux/nntpgw.pl?view=messages>.
3. Freeman C. The «National System of Innovation» in historical perspective // Cambridge Journal of Economics. – 2003. – vol. 19. – N. 1. – p. 5 – 24.
4. Лебедева Л.В. Сучасна інноваційна політика держави в Україні: проблеми та перспективи реформування / Л.В. Лебедева // Ефективна економіка. – 2014. – № 1.
5. Бутирська І.В. Особливості формування державної інноваційної політики [Електронний ресурс] / І.В. Бутирська. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53704.doc.htm.
6. Лисюк В.М. Інноваційна політика – основа модернізації економіки держави / В.М. Лисюк, М.Г. Скрипник // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 1(6). – С.147-152
7. Єлець О.П. Державне регулювання інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / О.П. Єлець. – Режим доступу : www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/72011_20.pdf.
8. Лебедева Л.В. Сучасна інноваційна політика держави в Україні: проблеми та перспективи реформування / Л.В. Лебедева // Ефективна економіка. – 2014. – № 1.
9. Федулова Л.І. Інноваційна політика: підручник / Л.І. Федулова, А.А. Мазаракі, Г.О. Андрощук. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – 2012. – 604 с.
10. Россоха В.В. Шляхи забезпечення інноваційно-технологічного розвитку / В.В. Россоха, Д.О. Соколов // Агроінком. – 2013. – № 7-9. – С. 48-56.

11. Офіційний сайт програми SBIR [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sbir.gov/past-awards?program=SBIR>.
12. Геєць В.М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: [монографія]: у 2 ч. – Ч. 1 / за ред. В.М.Геєця, А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 273 с.
13. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / автори-упорядники : Г.О. Андрощук, І.Б. Жилияєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
14. Наука стран Европы на пороге III тысячелетия / Е.В. Авсенева, И.Ю. Егоров, В.И. Карпов, А.А. Слониский. – К. : НИИ статистики, 1999. – 205 с.
15. Гармашова О.П. Пріоритетні напрями інноваційного забезпечення конкурентоспроможності України / О.П. Гармашова // Вісник СевНТУ : зб. наук. пр. Вип. 130/2012. Серія : Економіка і фінанси. – Севастополь, 2012. – С. 48-55.
16. Указ Президента України «Про затвердження національної доктрини реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України» (Проект) від 07.09.2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minagro.kiev.ua.9.
17. Бова Т.В. Пріоритети державної інноваційної політики на державному та регіональному рівнях / Т.В. Бова // Наукові праці. Державне управління. – 2010. – Випуск 135. – С.104-108
18. Кірик М.А. Парадигма державної інноваційної політики країн ЄС / М.А. Кірик // Бізнесінформ. – 2014. - № 12. – С.159-162
19. Федюлова Л.І. Технологічна політика: глобальний контекст та українська практика: монографія / Л.І. Федюлова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – С.362
20. Малицький Б.А. Неолібералізм у кризис розвитку економіки. Формула кризиса. – К.: Фенікс, 2009. – 64 с.

References

1. Bondaruk N.V. Derzhavna polityka rozvytku innovatsiynoho potentsialu rehioniv Ukrayiny : avtoref.dys.dokt. nauk z derzh.upravl. 25.00.02.
2. Vstanovlennya priorytetiv dlya innovatsiy ta tekhnolohichnoho rozvytku/ Analiz dosvidu YeS ta inshykh krayin / tekst pidhotovlenyy Kimmo Vil»yamaa : <http://www.modeemi.fi/~flux/nntpgw.pl?view=messages>.
3. Freeman C. The «National System of Innovation» in historical perspective // Cambridge Journal of Economics. – 2003. – vol. 19. – N. 1. – p. 5 – 24.
4. Lebedyeva L.V. Suchasna innovatsiyna polityka derzhavy v Ukrayini: problemy ta perspektyvy reformuvannya // Efektyvna ekonomika. – 2014. – # 1.
5. Butyrs'ka I.V. Osoblyvosti formuvannya derzhavnoyi innovatsiynoyi polityky : http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53704.doc.htm.
6. Lysyuk V.M., Skrypnyk M.H. Innovatsiyna polityka – osnova modernizatsiyi ekonomiky derzhavy // Ekonomika: realiyi chasu. – 2013. – # 1(6). – S.147-152
7. Yelets' O. P. Derzhavne rehulyuvannya innovatsiynoyi diyal'nosti : [www.kpi.kharkov.ua/ archive /Naukova_periodyka /72011_20.pdf](http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Naukova_periodyka/72011_20.pdf).
8. Lebedyeva L.V. Suchasna innovatsiyna polityka derzhavy v Ukrayini: problemy ta perspektyvy reformuvannya // Efektyvna ekonomika. – 2014. – # 1.
9. Fedulova L.I., Mazaraki A.A., Androshchuk H.O. Innovatsiyna polityka: pidruchnyk – K.: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. – 2012. – 604 s.
10. Rossokha V.V., Sokolov D.O. Shlyakhy zabezpechennya innovatsiyno-tekhnolohichnoho rozvytku // Ahroinkom. – 2013. – # 7-9. – S. 48-56.
11. Ofitsiynyy sayt prohramy SBIR : <http://www.sbir.gov/past-awards?program=SBIR>.
12. Heyets' V.M. Priorytety natsional'noho ekonomichnoho rozvytku v konteksti hlobalizatsiynykh vyklykiv: [monohrafiya]: u 2.ch. – Ch. 1 / za red. V.M. Heytsya, A.A. Mazaraki. – K.: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 2008. – 273 s.
13. Stratehiya innovatsiynoho rozvytku Ukrayiny na 2010-2020 roky v umovakh hlobalizatsiynykh vyklykiv / avtory-uporyadnyky : H.O. Androshchuk, I.B. Zhylyayev, B.H. Chyzhevs'kyu, M.M. Shevchenko. – K. : Parlament-s'ke vyd-vo, 2009. – 632 s.
14. Nauka stran Evropy na porohe III tysyacheletyia / E.V. Avsenev, Y.Yu. Ehorov, V.Y. Karpov, A.A. Slonyskiy. – K. : NYY stratystyky, 1999. – 205 s.
15. Harmashova O.P. Priorytetni napryamy innovatsiynoho zabezpechennya konkurentospromozhnosti Ukrayiny // Visnyk SevNTU : zb. nauk. pr. Vyp. 130/2012. Seriya : Ekonomika i finansy. – Sevastopol, 2012. – S. 48-55.
16. Ukaz Prezydenta Ukrayiny «Pro zatverdzhennya natsional'noyi doktryny reformuvannya ta rozvytku ahroprodovol'choho kompleksu Ukrayiny» (Proekt) vid 07.09.2010. : www.minagro.kiev.ua.9.
17. Bova T.V. Priorytety derzhavnoyi innovatsiynoyi polityky na derzhavnomu ta rehional'nomu rivnyakh // Naukovi pratsi. Derzhavne upravlinnya. – 2010. – Vypusk 135. – S.104-108
18. Kiryk M.A. Paradyhma derzhavnoyi innovatsiynoyi polityky krayin YeS // Biznesinform. – 2014. - # 12. – S.159-162
19. Fedulova L.I. Tekhnolohichna polityka: hlobal'nyy kontekst ta ukraiyins'ka praktyka: monohrafiya. – K.: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 2015. – S.362
20. Malyskiy B.A. Neolyberalyzm u kryzys rozvytyua ekonomyky. Formula kryzysa. – K.: Fenyks, 2009. – 64 s.

ДАНИ ПРО АВТОРА:

Мельник Людмила Юрїївна, докторант, к.е.н.,
Уманський національний університет садівництва,
e-mail: liudmyla.melnyk21@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Мельник Людмила Юрьевна, докторант, к.э.н.,
Уманский национальный университет садоводства,
e-mail: liudmyla.melnyk21@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Melnyk Liudmyla, doctoral candidate, candidate of economic Sciences,
Uman national University of horticulture,
e-mail: liudmyla.melnyk21@gmail.com

УДК:378.147:005.336.4:658:621(477)

ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ ЄВРОПИ

Осаул А.О.

У статті доведено, що політика сталого розвитку в управлінні інтелектуальним капіталом підприємств машинобудування Європи найбільш ефективно впливає на конкурентну позицію підприємств, результати їхньої діяльності. Навчання на робочому місці та учнівство розглядаються як основа внутрішньо-корпоративної стратегії управління інтелектуальним капіталом, а також як невід'ємна частина соціальної відповідальності бізнесу. Продемонстровано, що індивідуальне і професійне навчання на промислових підприємствах є широко вживаними практиками, описаними багатьма авторами в науковій літературі. Наголошено, що найбільш конкурентні підприємства галузі вживають заходи з формування належних навичок та розвитку можливостей своїх співробітників. Сформульовано основні компетенції необхідні технічному персоналу, який працює на підприємствах машинобудування Європи, в тому числі вузько спеціальні інженерні навички, технологічні, культурні, лінгвістичні компетенції, вміння працювати з інформаційно-комп'ютерними технологіями. Виокремлено переваги професійного навчання, в тому числі внутрішньо-корпоративного навчання та учнівства. Вивчено досвід німецьких автомобілебудівних підприємств та їхніх підрозділів за кордоном щодо тривалевої програми професійної освіти, яка містить конвергенцію теоретичних та практичних навичок та втілюється або в формі укладання постійного контракту з учнем, або переходом його до роботи до підприємств-суміжників, або подальше навчання в університеті. Наведено аналіз процесу реалізації політики професійного навчання на підприємствах машинобудування Німеччини. Зазначено, що переваги від використання програм професійної освіти переважають над витратами на їх проведення, адже дозволяють уникнути витрат на рекрутинг, апробаційний період, знизити рівень плинності кадрів.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, управління інтелектуальним капіталом, знання, професійне навчання, учнівство.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ КАПИТАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ ЕВРОПЫ

Осаул А.А.

В статье доказано, что политика устойчивого развития в управлении интеллектуальным капиталом предприятий машиностроения Европы наиболее эффективно влияет на конкурентную позицию предприятий, результаты их деятельности. Обучение на рабочем месте и ученичество рассматриваются как основа внутренней корпоративной стратегии управления интеллектуальным капиталом, а также как неотъемлемая часть социальной ответственности бизнеса. Продемонстрировано, что индивидуальное и профессиональное обучение на промышленных предприятиях является широко применяемыми практиками, описанными многими авторами в научной литературе. Отмечено, что наиболее конкурентные предприятия отрасли принимают меры по формированию надлежащих навыков и развития возможностей своих сотрудников. Сформулированы основные компетенции необходимые техническому персоналу, который работает на предприятиях машиностроения Европы, в том числе узко специальные инженерные навыки,